

ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ ПЕРЕВЕЗЕНЬ

Кафедра управління вантажною і комерційною роботою

**ПРАВОВІ ВЗАЄМВІДНОСИНИ
ТРАНСПОРТНИХ ПЕРЕВІЗНИКІВ
І КОРИСТУВАЧІВ
РІЗНИМИ ВИДАМИ ТРАНСПОРТУ**

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до контрольної роботи з дисципліни
*«ТРАНСПОРТНЕ ПРАВО»***

Харків – 2019

Методичні вказівки розглянуто і рекомендовано до друку на засіданні кафедри управління вантажною і комерційною роботою 12 лютого 2018 р., протокол № 6.

Методичні вказівки містять запитання і практичні задачі до виконання контрольної роботи з дисципліни «Транспортне право», рекомендації щодо використання літератури та нормативних актів, складання та оформлення роботи студентами.

Рекомендовано для студентів спеціальності «Транспортні технології (на залізничному транспорті)» заочної форми навчання та слухачів ІППК.

Укладачі:

доценти С. М. Продашук,
Г. С. Бауліна,
Я. В. Запара,
О. М. Костенніков,
старш. викл. О. В. Ковальова,
асистенти Г. Є. Богомазова,
О. О. Шпатіна

Рецензент

проф. О. М. Огар

ПРАВОВІ ВЗАЄМОВІДНОСИНИ
ТРАНСПОРТНИХ ПЕРЕВІЗНИКІВ
І КОРИСТУВАЧІВ
РІЗНИМИ ВИДАМИ ТРАНСПОРТУ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до контрольної роботи
з дисципліни
«ТРАНСПОРТНЕ ПРАВО»

Відповідальний за випуск Шпатіна О. О.

Редактор Буранова Н. В.

Підписано до друку 26.03.18 р.

Формат паперу 60x84 1/16. Папір писальний.

Умовн.-друк.арк. 2,25. Тираж 50. Замовлення №

Видавець та виготовлювач Український державний університет
залізничного транспорту,
61050, Харків-50, майдан Фейербаха, 7.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6100 від 21.03.2018 р.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1 Визначення основних понять (термінів) з дисципліни.....	5
2 Правила перевезення вантажів та пасажирів автомобільним транспортом.....	5
3 Правила перевезення вантажів та пасажирів повітряним транспортом.....	10
4 Правила перевезення вантажів та пасажирів водним транспортом.....	15
5 Правила перевезення вантажів у міжнародному сполученні...	19
6 Правові питання безпеки руху поїздів.....	24
7 Правила обслуговування залізничних під'їзних колій.....	29
8 Правила перевезення пасажирів у внутрішньодержавному та міжнародному залізничному сполученні.....	33
9 Акти. Правила їх складання.....	39
10 Правила заявлення та розгляду претензій.....	44
11 Правила подання і вирішення позовів господарськими судами.....	48
Список літератури.....	53
Додаток А. Зразки відповідей на контрольні запитання та практичні задачі.....	57

ВСТУП

Контрольна робота з дисципліни «Транспортне право» виконується з метою закріплення студентами теоретичних знань та набуття навичок правового вирішення питань (ситуацій), які найчастіше трапляються у взаємовідносинах транспортних перевізників і користувачів різними видами транспорту (відправників і одержувачів вантажу, пасажирів). Для досягнення поставленої мети зміст контрольної роботи охоплює найважливіші розділи дисципліни.

Кожен розділ методичних вказівок містить опис основних правових норм щодо окремої теми, контрольні запитання та практичні задачі (ситуації). Наприкінці методичних вказівок подано перелік нормативних актів і літератури, за допомогою яких кожен студент зможе дати правильні відповіді на поставлені запитання та розв'язати практичні задачі.

Усі відповіді на контрольні запитання й практичні задачі мають бути чіткими й аргументованими.

У відповідях студент обов'язково має робити посилання на нормативні документи, в яких містяться необхідні правові норми, вказуючи при цьому назву нормативного документа, його розділ, підрозділ, статтю, пункт, підпункт і абзац.

У контрольній роботі студент відповідає на два контрольні запитання і розв'язує дві практичні задачі з кожного розділу, які визначаються викладачем або за номером залікової книжки. Зразки відповідей на контрольні запитання і практичні задачі подано в додатку А.

1 ВИЗНАЧЕННЯ ОСНОВНИХ ПОНЯТЬ (ТЕРМІНІВ) З ДИСЦИПЛІНИ

Кожна навчальна дисципліна, нормативно-правовий акт, як правило, починається з визначення основних термінів (понять). У дисципліні «Транспортне право» такими основними поняттями є: право, правові норми (норма права) нормативно-правовий акт, закон, юридична особа, договір, суб'єкт підприємницької діяльності, залізниця, вантаж, пасажир, багаж, вантажобагаж і багато інших. У законі України «Про залізничний транспорт» визначенню основних понять присвячена стаття 1, у Статуті залізниці України – стаття 6, у Правилах перевезень пасажирів – підрозділ 1.8 і т. д. Для правильного розуміння правових норм, що існують у нормативно-правових актах, кожен студент має добре оволодіти визначеннями понять (термінів), які складають правову базу транспорту взагалі і залізничного зокрема.

Керуючись нормативними документами [1, 2] та деякими іншими, в розділі необхідно дати визначення основних понять з дисципліни: право, транспортне право, правова норма, нормативно-правовий акт, закон, договір та ін., навести по два приклади кожного з них, що найчастіше вживаються в галузі транспортного права.

2 ПРАВИЛА ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖІВ ТА ПАСАЖИРІВ АВТОМОБІЛЬНИМ ТРАНСПОРТОМ

Закон України «Про автомобільний транспорт» [3] визначає правові, економічні, організаційні і соціальні основи діяльності в Україні автомобільного виду транспорту. Він декларує цілі державного управління в галузі транспорту (задоволення потреб населення і суспільного виробництва в перевезеннях, безпечне функціонування транспорту, захист економічних інтересів України і законних інтересів підприємств і організацій транспорту і споживачів транспортних послуг, координація роботи автомобільного виду транспорту) і їх відносини з підприємствами транспорту, що базуються на господарській самостійності підприємств у рамках чинного законодавства.

На сьогодні нормативно-правова база в галузі перевезень пасажирів і вантажів автомобільним транспортом складається з таких нормативно-правових актів: Закон України «Про автомобільний транспорт» [3]; порядок здійснення державного контролю на автомобільному транспорті, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 08.11.2006 № 1567 [4]; порядок проведення конкурсу з перевезення пасажирів на автобусному маршруті загального користування, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 03.12.2008 № 1081 [5]; правила надання послуг пасажирського автомобільного транспорту, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 18.02.1997 № 176 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 26.09.2007 № 1184) [6]; порядок організації перевезень пасажирів та багажу автомобільним транспортом, затверджений наказом Міністерства інфраструктури України від 15.07.2013 № 480 [7]; наказ Міністерства транспорту та зв'язку України від 02.07.2010 № 427 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з надання послуг з перевезення пасажирів і вантажів автомобільним транспортом відповідно до видів робіт, визначених Законом України «Про автомобільний транспорт» [8].

Контрольні запитання

1 Що регулює Закон України «Про автомобільний транспорт»?

2 Яким є основне завдання державного регулювання та контролю у сфері автомобільного транспорту?

3 Хто визначає основні напрями державної політики у сфері автомобільного транспорту, законодавчі основи її реалізації?

4 Хто здійснює загальне державне регулювання діяльності автомобільного транспорту?

5 Як часто проводяться планові перевірки?

6 За яких вимог проводяться позапланові перевірки?

7 Перелічіть вимоги, визначені законодавством, яким має відповідати персонал автомобільного транспорту.

8 Хто визначає порядок проведення обов'язкового технічного контролю транспортних засобів?

9 Які існують види режимів організації перевезень пасажирів автобусами?

10 Як поділяються автобусні перевезення за видами сполучень?

11 За якої умови у рейс відправляються два водії?

12 Якими є обов'язкові послуги, що мають надаватися автостанціями пасажирам?

13 Перелічіть документи, які необхідні для здійснення внутрішніх перевезень вантажів для водія.

14 Дайте визначення терміна «автостанція».

15 Дайте визначення терміна «графік руху».

Практичні задачі

Задача 1

До автоперевізника Фат'янов Ф. М. «ФЛП» прибула комісія з плановою перевіркою. За 3 дні до цього надійшла телефонограма з департаменту інфраструктури з повідомленням про здійснення перевірки даного автоперевізника. Чи повинен орган державного контролю попереджати автоперевізників про планову перевірку? Яким чином? В який термін? Чи були порушення в даному прикладі?

Задача 2

В орган державного контролю надійшла скарга на автоперевізника ТОВ «Укравтотранс плюс» про неналежний технічний стан транспортних засобів, що загрожує безпеці перевезень пасажирів. Уповноважена особа Сорокін М. Р. прибув з позаплановою перевіркою до ТОВ «Укравтотранс плюс», не попередивши керівництво ТОВ «Укравтотранс плюс» про перевірку. Чи правомірні дії Сорокіна М. Р.?

Задача 3

Автоперевізник ДП «Автосервіс» має ліцензію на надання послуг з міжнародних перевезень пасажирів і вантажів. Але на даний час перевізник займається перевезенням пасажирів у межах Харківської області. Чи має право ДП «Автосервіс» надавати свої послуги з внутрішніх перевезень пасажирів згідно з ліцензією?

Задача 4

Водій Стогній С. С. автоперевізника ДП «Автосервіс» відмовив пасажиру, який має пільгу «Учасник бойових дій», у безплатному проїзді. Пасажир подав письмову скаргу до органа місцевого управління на даного перевізника. Чи порушив водій законодавство? Якщо так, яку санкцію має бути застосовано до автоперевізника ДП «Автосервіс»?

Задача 5

Компанією ПАН «Логістик», яка займається міжнародними перевезеннями пасажирів, прийнято на роботу водія віком 24 роки, стаж роботи водієм автобуса складає 3 роки. Обґрунтуйте правильність дій компанії ПАН «Логістик» згідно із ЗУ «Про автомобільний транспорт» при прийнятті на роботу водія.

Задача 6

Автостанцією ДП «Холодна гора» укладено договір з автоперевізником ДП «Автосервіс» на предмет надання послуг та виконання робіт, пов'язаних з відправленням і прибуттям пасажирів. Автоперевізник має дозвіл органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування на обслуговування маршрутів загального користування, що пролягають через цю автостанцію. Але договору із органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування про організацію перевезення на автобусних маршрутах загального користування в наявності в нього не має. Чи зобов'язана автостанція укласти договір з автомобільним перевізником в даній ситуації і за яких обставин?

Задача 7

Для перевезення 30 школярів директор НВК № 12 Гусь І. М. призначила одного супроводжувача. Водій, який буде здійснювати перевезення дітей, має стаж керування автобусом 3 роки. Використовуючи ЗУ «Про автомобільний транспорт», обґрунтуйте правильність дій директора щодо організації перевезення групи школярів.

Задача 8

Пасажир Шуміліна М. І. має двох дітей дошкільного віку. На поїздку з Харкова до Полтави Шуміліна М. І. придбала один квиток для себе. З водія пасажир вимагає безплатний проїзд для дітей дошкільного віку з наданням їм окремого місця для сидіння. Водій погодився перевозити дітей безплатно, але без

надання окремого місця кожному. Чи правомірними є дії пасажирів Шуміліної М. І. і водія згідно з ЗУ «Про автомобільний транспорт»?

Задача 9

Автобус Харків–Львів вирушив у рейс. Кількість пасажирів перевищувала кількість місць для сидіння. Протяжність маршруту – 1017 км. У рейс відправився один водій. Чи є порушення в даному випадку? Обґрунтуйте відповідь згідно із законодавством?

Задача 10

Водій легкового автомобіля здійснив посадку пасажирів на стоянці таксі. Машина, не була обладнана як таксі. Ліцензійної картки на послуги таксі водій не мав. Чи повинен водій сплатити штраф? Якщо так, то в якому розмірі?

Задача 11

Замовник Шевяков Ф. Ф. «ФЛП» і виконавець СТО «Х-Motors» уклали Договір про технічне обслуговування і ремонт транспортних засобів. Під час приймання виконаної згідно з договором роботи замовник виявив недоліки. За усунення цих недоліків виконавець вимагає виплату. Чи правомірними є дії виконавця? Якими статтями регулюються відносини виконавця і замовника за договором про технічне обслуговування і ремонт транспортних засобів?

Задача 12

При здійсненні перевезень приватним способом водій мікроавтобуса не оформлював жодних документів на перевезення пасажирів і багажу. В якому розмірі загрожує штраф водію? В яких статтях міститься перелік документів для надання послуг з перевезень вантажу і багажу?

Задача 13

При здійсненні міжнародних перевезень пасажирів водій порушив певний режим праці і відпочинку, а також він не мав при собі списку пасажирів, яких перевозив. В якому розмірі загрожує штраф водію? Яким чином накладається штраф за кожне порушення окремо чи разом за всі порушення?

Задача 14

Водій автобуса при перевезенні пасажирів автомобільним транспортом не видав багаж пасажиру, який не пред'явив квитка.

Чи має право водій на такі дії? Наведіть перелік прав згідно із ЗУ «Про автомобільний транспорт», які має водій при перевезенні пасажирів автомобільним транспортом.

Задача 15

Пасажир придбав квиток на автобус Харків–Київ. Прибувши у визначений час для посадки на автобус пасажир перебував у стані алкогольного сп'яніння. Водій відмовився від перевезення пасажирів в такому стані.

З якого моменту вважається укладеним договір перевезення пасажирів автобусом на маршруті загального користування? В яким випадках він може бути припинений? Чи правомірними є дії водія?

3 ПРАВИЛА ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖІВ ТА ПАСАЖИРІВ ПОВІТРЯНИМ ТРАНСПОРТОМ

Підвищення інтересів людей у спілкуванні та розширення економічних інтеграційних процесів потребує їх задоволення шляхом використання такого швидкого та безпечного виду транспорту, як повітряний. З часу винаходу та подальшого удосконалення одного з видів літальних апаратів, яким є повітряне судно, зазначені потреби в перевезеннях збільшувались. І, звичайно, це не могло бути поза увагою регулятивного впливу держави.

Правила перевезення вантажів і пасажирів повітряним транспортом розроблено з метою встановлення загальних умов перевезення пасажирів і багажу повітряним транспортом, гарантування безпеки польотів та якості обслуговування.

Керуючись [9, розділи 1–4, 6, 11–13, 16, 17], [10, розділи 1–7], [11, розділи 1–5], необхідно надати відповіді на контрольні запитання та практичні задачі, що пов'язані з питаннями перевезень вантажів і пасажирів повітряним транспортом.

Контрольні запитання

1 Дати визначення термінів: 1) авіаційний перевізник (авіаперевізник); 2) чартерне повітряне перевезення.

2 Дати визначення термінів: 1) суб'єкт авіаційної діяльності; 2) регулярне повітряне перевезення.

3 Хто є уповноваженим органом виконавчої влади в галузі державної авіації?

4 За якими напрямками уповноважений орган з питань цивільної авіації реалізує державну політику і стратегію розвитку авіації України та здійснює державне регулювання діяльності в галузі цивільної авіації?

5 Відповідно до яких стандартів розробляються авіаційні правила України?

6 Дати визначення «організація використання повітряного простору України».

7 У якому випадку перетинання державного кордону України поза маршрутами дозволяється?

8 Ким встановлюються правила та порядок організації польотів цивільних повітряних суден?

9 Ким встановлюються правила та порядок організації польотів державних повітряних суден?

10 Хто розробляє та реалізує державну програму контролю якості забезпечення авіаційної безпеки цивільної авіації?

11 Що є документом на повітряне перевезення?

12 Що має бути безплатно запропоновано та забезпечено пасажиром у разі скасування рейсу авіаперевізником та продовження пасажиром подорожі іншим рейсом (рейсами) або за іншим маршрутом?

13 Ким здійснюється обов'язкове авіаційне страхування цивільної авіації?

14 Яким органом державної влади визначаються порядок і правила здійснення обов'язкового авіаційного страхування цивільної авіації?

15 Хто здійснює облік авіаційних подій, інцидентів, надзвичайних подій та пошкоджень повітряних суден на землі, включаючи ті, що сталися з іноземними повітряними суднами на території України та українськими повітряними суднами за межами України?

Практичні задачі

Задача 1

Пасажи́р придбав квиток бізнес-класу на прямий рейс з аеропорту Бориспіль (Київ, Україна) до аеропорту Шарль де-Голль (Париж, Франція). Відстань між аеропортами складає 2036 км. Ціна квитка 15800 грн. Переві́зник змінює клас обслуговування на економ. Чи має пасажир право на компенсацію? Якщо так, то яку суму авіапереві́зник має компенсувати і в який термін?

Задача 2

Пасажи́р придбав квиток бізнес-класу на прямий рейс з аеропорту Бориспіль (Київ, Україна) до аеропорту Мінськ (Білорусія). Відстань між аеропортами складає 458 км. Ціна квитка 6860 грн. Переві́зник змінює клас обслуговування на економ. Чи має пасажир право на компенсацію? Якщо так, то яку суму авіапереві́зник має компенсувати і в який термін?

Задача 3

Пасажи́р придбав квиток бізнес-класу на прямий рейс з аеропорту Бориспіль (Київ, Україна) до аеропорту Джон Кеннеді (Нью-Йорк, США). Відстань між аеропортами складає 7510 км. Ціна квитка 45980 грн. Переві́зник змінює клас обслуговування на економ. Чи має пасажир право на компенсацію? Якщо так, то яку суму авіапереві́зник має компенсувати і в який термін?

Задача 4

Пасажи́р придбав квиток економ-класу на прямий рейс з аеропорту Бориспіль (Київ, Україна) до аеропорту Кутаїсі (Грузія). Відстань між аеропортами складає 1270 км. Ціна квитка 2803 грн. Переві́зник змінює клас обслуговування на бізнес. Чи повинен пасажир доплачувати різницю? Якщо так, то яку суму і в який термін?

Задача 5

Пасажи́р забронював та підтвердив квиток бізнес-класу на прямий рейс з аеропорту Бориспіль (Київ, Україна) до аеропорту Джон Кеннеді (Нью-Йорк, США). Відстань між аеропортами складає 7510 км. Ціна квитка 45980 грн. Пасажи́ру було відмовлено у перевезенні проти його волі і не запропоновано переві́зником альтернативного маршруту. Чи має пасажир право

на компенсацію? Якщо так, то яку суму авіаперевізник має компенсувати і в який термін?

Задача 6

Пасажира забронював та підтвердив квиток бізнес-класу на прямий рейс з аеропорту Бориспіль (Київ, Україна) до аеропорту Мінськ (Білорусія). Відстань між аеропортами складає 458 км. Ціна квитка 6860 грн. Пасажиру було відмовлено у перевезенні проти його волі і не запропоновано перевізником альтернативного маршруту. Чи має пасажир право на компенсацію? Якщо так, то яку суму авіаперевізник має компенсувати і в який термін?

Задача 7

Пасажира забронював та підтвердив квиток бізнес-класу на прямий рейс з аеропорту Бориспіль (Київ, Україна) до аеропорту Шарль де-Голль (Париж, Франція). Відстань між аеропортами складає 2036 км. Ціна квитка 15800 грн. Пасажиру було відмовлено у перевезенні проти його волі і не запропоновано перевізником альтернативного маршруту. Чи має пасажир право на компенсацію? Якщо так, то яку суму авіаперевізник має компенсувати і в який термін?

Задача 8

Пасажира забронював та підтвердив квиток бізнес-класу на прямий рейс з аеропорту Бориспіль (Київ, Україна) до аеропорту Джон Кеннеді (Нью-Йорк, США). Відстань між аеропортами складає 7510 км. Ціна квитка 45980 грн. Пасажиру було відмовлено у перевезенні проти його волі, але запропоновано альтернативний маршрут перевезення, який прибуває на 3 години 20 хвилин пізніше запланованого. Чи має пасажир право на компенсацію? Якщо так, то яку суму авіаперевізник має компенсувати і в який термін?

Задача 9

Пасажира забронював та підтвердив квиток бізнес-класу на прямий рейс з аеропорту Бориспіль (Київ, Україна) до аеропорту Мінськ (Білорусія). Відстань між аеропортами складає 458 км. Ціна квитка 6860 грн. Пасажиру було відмовлено у перевезенні проти його волі, але запропоновано альтернативний маршрут перевезення, який прибуває на 1 годину 50 хвилин пізніше

запланованого. Чи має пасажир право на компенсацію? Якщо так, то яку суму авіаперевізник має компенсувати і в який термін?

Задача 10

Пасажир забронював та підтвердив квиток бізнес-класу на прямий рейс з аеропорту Бориспіль (Київ, Україна) до аеропорту Шарль де-Голль (Париж, Франція). Відстань між аеропортами складає 2036 км. Ціна квитка 15800 грн. Пасажиру було відмовлено у перевезенні проти його волі, але запропоновано альтернативний маршрут перевезення, який прибуває на 2 години 10 хвилин пізніше запланованого. Чи має пасажир право на компенсацію? Якщо так, то яку суму авіаперевізник має компенсувати і в який термін?

Задача 11

Пасажир забронював та підтвердив квиток економ-класу на прямий рейс з аеропорту Бориспіль (Київ, Україна) до аеропорту Тегель (Берлін, Німеччина). Відстань між аеропортами складає 1204 км. Ціна квитка 6284 грн. Пасажиру було відмовлено у перевезенні проти його волі, але запропоновано альтернативний маршрут перевезення, який прибуває на 2 години 10 хвилин пізніше запланованого. Чи має пасажир право на компенсацію? Якщо так, то яку суму авіаперевізник має компенсувати і в який термін?

Задача 12

Пасажир придбав квиток економ-класу на прямий рейс з аеропорту Бориспіль (Київ, Україна) до аеропорту Кутаїсі (Грузія). Відстань між аеропортами складає 1270 км. Ціна квитка 2803 грн. Рейс було скасовано і не запропоновано перевізником альтернативного маршруту, але було надано підтвердження того, що причиною скасування рейсу була надзвичайна ситуація, якій не можна було запобігти, хоча було вжито усіх заходів. Чи має пасажир право на компенсацію? Якщо так, то яку суму авіаперевізник має компенсувати і в який термін?

Задача 13

Пасажир забронював та підтвердив квиток бізнес-класу на прямий рейс з аеропорту Бориспіль (Київ, Україна) до аеропорту Мінськ (Білорусія). Відстань між аеропортами складає 458 км. Ціна квитка 6860 грн. Пасажиру було відмовлено у перевезенні проти його волі, але запропоновано альтернативний маршрут

перевезення, який прибуває на 2 години 35 хвилин пізніше запланованого. Чи має пасажир право на компенсацію? Якщо так, то яку суму авіаперевізник має компенсувати і в який термін?

Задача 14

Пасажир забронював та підтвердив квиток бізнес-класу на прямий рейс з аеропорту Бориспіль (Київ, Україна) до аеропорту Джон Кеннеді (Нью-Йорк, США). Відстань між аеропортами складає 7510 км. Ціна квитка 45980 грн. Пасажиру було відмовлено у перевезенні проти його волі, але запропоновано альтернативний маршрут перевезення, який прибуває на 4 години 05 хвилин пізніше запланованого. Чи має пасажир право на компенсацію? Якщо так, то яку суму авіаперевізник має компенсувати і в який термін?

Задача 15

Пасажир забронював та підтвердив квиток економ-класу на прямий рейс з аеропорту Бориспіль (Київ, Україна) до аеропорту Тегель (Берлін, Німеччина). Відстань між аеропортами складає 1204 км. Ціна квитка 6284 грн. Рейс затримується на 1 годину 45 хвилин. Чи має пасажир право на компенсацію? Якщо так, то яку суму авіаперевізник має компенсувати і в який термін?

4 ПРАВИЛА ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖІВ ТА ПАСАЖИРІВ ВОДНИМ ТРАНСПОРТОМ

Водні транспортні послуги включають перевезення не тільки відкритим морем, але й річками і каналами, а також послуги, що надаються морським перевізникам.

У сфері правового регламентування морських перевезень вантажів та пасажирів основними правовими документами є Закон України “Про транспорт”, Цивільний кодекс України [12], Господарський кодекс України [13], Кодекс торговельного мореплавства України [14], Конвенція ООН про морське перевезення вантажу [15], Афіїнська конвенція про перевезення морем пасажирів і їхнього багажу [16], Водний кодекс України [17].

Серед усіх нормативно-правових актів, що регулюють діяльність у сфері морських перевезень в Україні, комплексним є

Кодекс торговельного мореплавства України, який регулює відносини, що виникають з торговельного мореплавства. Під торговельним мореплавством у Кодексі розуміється діяльність, пов'язана з використанням суден для перевезення вантажів, пасажирів, багажу та пошти, рибних та інших морських промислів, розвідки та видобування корисних копалин, виконання буксирних, криголамних і рятувальних операцій, прокладання кабелю, також для інших господарських, наукових і культурних цілей.

З посиланням на правові норми названих нормативно-правових актів у даному розділі необхідно надати відповіді на контрольні запитання та практичні задачі з питань правил перевезення вантажів та пасажирів водним транспортом.

Контрольні запитання

1 Яку роль відіграє центральний орган виконавчої влади у регулюванні торговельного мореплавства?

2 Обов'язки класифікаційного товариства. Перелік документів, що ним видається.

3 За яких умов ядерне судно має право зайти в територіальне море України?

4 За яких обставин судно або вантаж можуть бути затримані в морському порту і на який термін?

5 В яких випадках капітан морського порту повинен відмовити у видачі дозволу на вихід судна з порту?

6 Що таке радіолокаційне обслуговування суден? Хто його здійснює?

7 Яку діяльність здійснює морська транспортна організація загального користування?

8 В яких випадках морський перевізник звільняється від відповідальності за втрату, нестачу і пошкодження вантажу?

9 В якому розмірі морський перевізник несе відповідальність за втрату або пошкодження контейнера?

10 Сфера застосування договору морського перевезення пасажирів.

11 Обов'язки морського страхувальника за генеральним полісом.

12 Критерії встановлення винагороди за рятування морського судна.

13 Заява про морський протест і терміни її подання.

14 Які збитки належать до загальної морської аварії?

15 В яких випадках морське судно виключається із Державного суднового реєстру України або Суднової книги України?

Практичні задачі

Задача 1

Незапитаний одержувачем і вантажовідправником вантаж був проданий перевізником 24.01.2017 р., тобто після закінчення одного місяця з дня приходу судна в порт. Про факт продажу вантажу перевізник повідомив відправника. Протягом шести місяців з дня продажу вантажу ніким не було заявлено своїх прав на суму, виручену від його продажу, і перевізник перевів усю суму на свій рахунок. Які правові норми порушив перевізник?

Задача 2

Торговельне судно «Вікторія» покинуло порт 23.05.2016 р. Під час подорожі сталася аварія, в якій винний лоцман. Хто несе відповідальність за аварійні морські події?

Задача 3

Морське судно, зареєстроване в Судновій книзі України, не має свідоцтва про право плавання під Державним прапором України (суднового патенту) та свідоцтва про право власності на судно, але має судновий білет. Чи може судно отримати дозвіл на вихід у море?

Задача 4

Капітан судна «Надія» – громадянин України. Члени його екіпажу є громадянами України, Білорусі та Азербайджану. Судно зареєстроване у Державному судновому реєстрі України. Чи буде судно з таким екіпажем допущене до виходу в море?

Задача 5

Внаслідок аварійної морської події член суднового екіпажу втратив свої особисті речі. Хто повинен відшкодувати йому збитки?

Задача 6

Громадянина Яковлева М. І. судновласник направив до капітана для працевлаштування на судно. В процесі розмови з Яковлевим М. І. капітан відмовив йому у прийнятті на роботу, пояснивши причини. Чи правильними були дії капітана при відмові у прийнятті на роботу? Обґрунтуйте відповідь.

Задача 7

Під час рейсу судна «Мортранс» виникла невідкладна потреба в грошах для продовження плавання (для ремонту судна). Капітан вирішив продати частину дорученого йому майна, судновласника не повідомив (не було часу). Чи правильне рішення прийняв капітан?

Задача 8

Морське судно «Навігатор» зазнало катастрофи та затонуло 12.12.2015 р. Власник судна, що затонуло, звернувся до капітана морського порту для вирішення питання про підняття судна 03.12.2016 р. і отримав відмову. Чи правомірними є дії капітана морського порту?

Задача 9

Перевізник прийняв вантаж до перевезення і видав відправнику коносамент. Відправник затребував ще два примірники коносаменту та дістав відмову від перевізника. Чи правомірними є дії перевізника?

Задача 10

Багаж пасажира прибув у порт призначення 03.02.2017 р. Пасажир звернувся за багажем 02.04.2017 р. та дістав відмову від порту. Хто порушив правову норму?

Задача 11

Судно «Марія» прибуло в порт України о 10 годині 06.02.2017 р. У період плавання судна трапилася подія, що є приводом для пред'явлення судновласнику майнових вимог. Капітан з метою забезпечення доказів для захисту прав і законних інтересів судновласників подав до порту заяву про морський протест о 8-й годині 07.02.2017 р. та одержав відмову в поданні заяви. Чи правомірними є дії порту?

Задача 12

Після початку морського круїзу трапились події, що загрожували безпекою захоплення судна і призвели до його

зупинення. Учасники круїзу звернулися до організатора з вимогою повернення плати за невикористану частину круїзу і доставлення їх у порт відправлення. Чи можуть учасники круїзу розраховувати на задоволення своїх вимог?

Задача 13

Було виявлено нестачу вантажу, що прибув у порт призначення. Перевізник сплатив одержувачу суму у розмірі дійсної вартості вантажу, якого не вистачало, але одержувач затребував сплатити фрахт. Чи правомірною є вимога одержувача? Обґрунтуйте відповідь.

Задача 14

Відправник вантажу подав перевізнику претензію з документами, що її підтверджують 03.02.2017 р. Перевізник надіслав відповідь про її відхилення 28.05.2017 р. Установіть, чи дотримався перевізник терміну розгляду претензії установленого Кодексом торговельного мореплавства України.

Задача 15

Судно було затримано за розпорядженням капітана порту на морську вимогу порту, зумовлену пошкодженням навігаційного обладнання, розташованого в порту, на чотири доби. Чи правомірними є дії порту?

5 ПРАВИЛА ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖІВ У МІЖНАРОДНОМУ ЗАЛІЗНИЧНОМУ СПОЛУЧЕННІ

При перевезенні вантажів у міжнародному залізничному сполученні учасники перевезень діють на підставі Угоди про міжнародне залізничне вантажне сполучення [18], Конвенції про міжнародні залізничні перевезення [19], Договору про «Правила користування вантажними вагонами в міжнародному сполученні» [20]. Ці нормативні документи призначені для узгодженої транспортної політики в галузі міжнародних залізничних перевезень, співпраці в галузі експлуатації залізниць і технічних питань, пов'язаних з подальшим розвитком міжнародних залізничних перевезень, сприяння подоланню в найкоротший термін ускладнень щодо перетинання кордонів під час міжнародного залізничного перевезення.

На підставі положень, що наведені у вищеназваних нормативних документах, у цьому розділі контрольної роботи необхідно надати відповіді на контрольні запитання та практичні задачі, пов'язані з перевезенням вантажів у міжнародному залізничному сполученні.

Контрольні запитання

1 Дати визначення поняття «інтермодальна транспортна одиниця»?

2 Дати визначення поняття «залізнична інфраструктура»?

3 Хто є договірним перевізником?

4 Що належить до провізних платежів?

5 Між якими станціями відбувається перевезення вантажів у прямому міжнародному залізничному сполученні?

6 Якими способами здійснюються перевезення вантажів, якщо станція відправлення і станція призначення вантажу розташовані на залізницях різної ширини колії?

7 За яких умов перевізник, який бере участь у міжнародних перевезеннях на умовах УМВС, може здійснювати перевезення вантажів?

8 Яким документом підтверджується укладення договору перевезення в міжнародному сполученні на умовах УМВС?

9 Які відомості містяться в накладній при оформленні міжнародного перевезення?

10 Якими мовами друкуються бланки накладної та проводиться її заповнення і в яких випадках?

11 Хто забезпечує правильність маркування вантажу, що надається до перевезення в міжнародному сполученні на умовах УМВС?

12 Яким документом і ким оформляється факт відкриття вагона для проведення митного контролю?

13 Які зміни до договору перевезення може вносити вантажоодержувач на умовах УМВС?

14 У яких випадках при міжнародних перевезеннях вантажоодержувач може відмовитись від вантажу, що прибув?

15 В яких випадках перевізник складає комерційний акт при здійсненні міжнародних перевезень?

Практичні задачі

Задача 1

Угорські державні залізниці (МАВ) 10.01.2017 р. направили заяву в Комітет ОСЗ про внесення змін до Інформаційного керівництва про перевізників, що зареєстровані на території Угорщини і беруть участь у міжнародних перевезеннях, у зв'язку з тим, що 01.03.2017 р. припиняє свою діяльність Magyar Magánvasút Zrt. (ЗАТ «Угорська приватна залізниця»). Визначити, чи дотримались Угорські державні залізниці порядку зміни відомостей про перевізників і терміни подання заяви.

Задача 2

ПАТ «Українські залізниці» прийняло від ТОВ «Агропромінвест 08» м. Запоріжжя (Україна) соняшникову олію для доставки її в м. Актау (Казахстан). Український перевізник передав вантаж ВАТ «Російські залізниці» і далі акціонерному товариству «КТЖ-Вантажні перевезення» без узгодження маршруту прямування з відправником вантажу. Визначити, чи було дотримано умови договору перевезення.

Задача 3

Після укладання договору перевезення між ПАТ «Українські залізниці» і вантажовідправником ПП «Агрополіс МЧ» перевізник виявив перевантаження вагона понад його вантажопідйомність. Навантаження вантажу у вагон здійснювалося вантажовідправником. Яких заходів має бути вжито в такому випадку?

Задача 4

При наданні до перевезення нафтопродуктів відправником ТОО Қиран Темір було оголошено цінність вантажу. Перевізник АТ «Казахстан Темір Жоли» затребував додаткової плати за оголошення цінності вантажу. Визначити, чи були дії перевізника правомірними?

Задача 5

Під час експорту зерна з України в Польщу українською митницею затребувано у перевізника ПАТ «Українські залізниці» відсутні супровідні документи на вантаж, що необхідні для виконання митних формальностей. З'ясуйте, чи несе

відповідальність перевізник за достатність супровідних документів, що прикладаються відправником до накладної.

Задача 6

Петров А. Г. звернувся до ПАТ «Українські залізниці» з проханням доставити вантаж у контейнерах зі станції Львів (Україна) до станції Мінськ-Північний (Білорусь). Перевізник визначив, що відстань перевезення становить 689 км, а строк доставки вантажу складатиме 6 діб. Які норми при цьому порушено залізницею?

Задача 7

Вантажовідправник ФОП «Агро Трейд Актив» звернувся до перевізника ПАТ «Укрзалізниця» з проханням зміни договору перевезення, а саме зміни станції призначення Бранево на Тересполь, що розташована в Польщі. Укрзалізниця відмовилась від зміни станції призначення, тому що договір перевезення було вже оформлено. Чи є правомірними дії залізниці?

Задача 8

Вантажоодержувач Купрієнко Л. В. 23.11.2016 р. подав заяву про розшук вантажу до ПАТ «Укрзалізниця», оскільки на його адресу не надійшов вантаж від ТОВ «GIC GEORGIA Ltd» Тбілісі (Грузія). Строк доставки вантажу закінчився 10.11.2016 р. Визначити, чи дотримався вантажоодержувач умов розшуку вантажу?

Задача 9

Вагон із вугіллям прибув на станцію Кахул (Молдова) 20.01.2017 р. Перевізник ДП «Залізниця Молдови» сповістив одержувача Мунтяну С. Д. про прибуття вантажу на його адресу від ПАТ ДТЕК «ПавлоградВугілля». При цьому строк доставки цього вантажу закінчився 07.10.2016 р. Одержувач відмовився прийняти вантаж. Визначити, чи є правомірними дії одержувача?

Задача 10

Перевізник АТ «Литовські залізниці» в процесі перевезення був змушений змінити маршрут прямування з причин, що не залежали від перевізника. Це призвело до збільшення відстані перевезення і, як наслідок, до збільшення провізних платежів. Відправник відмовився сплачувати провізні платежі, що нараховані за перевезення вантажу за зміненим маршрутом. Чиї дії в такому випадку не відповідають міжнародному законодавству?

Задача 11

Польський перевізник ТОВ «Поль-Медзев Транс» (PMTLU), що раніше був зареєстрований за адресою вул. Марії Складовської-Кюрі, 190, 59-301 (Любин, Республіка Польща) і, який бере участь у міжнародних перевезеннях на умовах УМВС, 25.01.2017 р. переїхав за новою адресою. Яких заходів має вжити PMTLU для продовження перевезення вантажів на умовах УМВС?

Задача 12

У процесі перевезення пшениці від вантажовідправника ТОВ «Укрзернопром Агро» до одержувача Harim Group Korea було завдано шкоди вантажу. В перевезенні брали участь 5 договірних перевізників, що здійснюють міжнародні перевезення на умовах УМВС. При цьому не було змоги довести, що збиток стався з вини одного або декількох перевізників. Хто несе відповідальність за завдані збитки вантажу в цьому випадку і в якому обсязі?

Задача 13

При проходженні митного огляду вантажу на станції Ковель Ягодинською митницею було конфісковано вантаж, що перевозився ПАТ «Укрзалізниця». Відправник вантажу ФОП Шевченко Р. Г. затребував від перевізника відшкодувати вартість вантажу. Визначити, чи були дії вантажовідправника правомірними.

Задача 14

При отриманні залізної руди одержувачем АГМА (Литва) від відправника ТОВ «МЕТІНВЕСТ ХОЛДІНГ» (Україна) було виявлено нестачу вантажу. Перевізник АТ «Литовські залізниці» 24.08.2016 р. отримав претензію від вантажоодержувача про відшкодування суми збитків за нестачу вантажу. Перевізник розглянув претензію й 20.12.2016 р. сплатив подателю претензії належну суму в повному обсязі. Дати відповідь, чи дотримався строків розгляду претензій перевізник.

Задача 15

Перевізник ПАТ «Укрзалізниця», здійснюючи міжнародні перевезення на умовах УМВС, затребував від відправника соняшнику Dnipro Agro Group (Україна) оплату провізних платежів до початку перевезення. Визначити, чи правомірними є дії перевізника.

6 ПРАВОВІ ПИТАННЯ БЕЗПЕКИ РУХУ ПОЇЗДІВ

Залізниці та підприємства залізничного транспорту загального користування мають гарантувати безпеку життя і здоров'я громадян, які користуються їх послугами, а також безпеку руху поїздів, охорону навколишнього природного середовища. Рухомий склад, обладнання та інші технічні засоби, що постачаються залізничному транспорту, мають відповідати вимогам безпеки руху, схоронності вантажів, охорони праці та екологічної безпеки.

Основним завданням усіх працівників залізниць України та їх структурних підрозділів є забезпечення безаварійної та безперебійної роботи залізниць, безпечного функціонування залізничного транспорту України, а також утримання в постійній справності залізничних споруд, колій, рухомого складу, обладнання і пристроїв, що виконується на основі Інструкції з руху поїздів і маневрової роботи на залізничному транспорті промислових підприємств (ІРП), Правил технічної експлуатації залізничного транспорту промислових підприємств (ПТЕ) та Інструкції з сигналізації на залізничному транспорті промислових підприємств (ІСИ).

ІРП відповідно до основних положень, установлених ПТЕ та ІСИ, конкретизує правила:

- приймання, відправлення, пропускання поїздів при різних засобах сигналізації, централізації, блокування (СЦБ) та зв'язку на станціях та прилеглих до них перегонах як за нормальних умов дії засобів СЦБ та зв'язку під час руху поїздів, так і у випадках несправності цих засобів;

- приймання і відправлення поїздів за умов виконання ремонтно-будівельних робіт на залізничних коліях і спорудах;

- виконання маневрів на станціях;

- видачі попереджень на поїзди;

- інші правила, що регламентують безпечне і безперешкодне приймання, відправлення та прямування поїздів, безпеку маневрової роботи і дотримання працівниками вимог охорони праці та навколишнього середовища.

ІСИ розроблено відповідно до Закону України «Про залізничний транспорт», ПТЕ, затверджених наказом

Міністерства транспорту України від 20.12.96 № 411, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 25.02.97 за № 50/1854 та ДСТУ 4183:2003 «Знаки колійні та сигнальні, що їх застосовують на залізничному транспорті. Загальні технічні умови», з метою уточнення системи видимих і звукових сигналів для передачі вказівок щодо руху поїздів і маневрової роботи на залізницях України та видів сигнальних приладів, за допомогою яких ці сигнали подаються. Виконання вимог сигналів, встановлених ІСИ, забезпечує безперервність і безпеку руху поїздів і маневрової роботи.

ПТЕ встановлюють основні положення та порядок роботи залізниць і працівників залізничного транспорту України, основні розміри, норми утримання найважливіших споруд, пристроїв та рухомого складу і вимоги, які ставляться до них, систему організації руху поїздів та принципи сигналізації.

ПТЕ можуть бути змінені наказом Міністра транспорту України. Усі інструкції, які регулюють питання технічної експлуатації, проектування та будівництва залізниць, споруд, пристроїв і рухомого складу, мають відповідати вимогам ПТЕ.

ІРП, ІСИ та ПТЕ є обов'язковими для застосування підприємствами і організаціями залізничного транспорту України.

Контрольні запитання

1 В якому нормативному документі зазначено основні обов'язки працівників залізничного транспорту? Назвіть їх.

2 Чи можна допускати на локомотиви, у кабіни управління моторвагонних поїздів, спеціального самохідного рухомого складу, до сигналів, стрілок, апаратів, механізмів та інших пристроїв, які гарантують безпеку руху поїздів, а також у приміщення, звідки здійснюється управління сигналами та цими пристроями, сторонніх осіб?

3 Знання яких нормативних документів необхідне працівникам залізничного транспорту, у яких робота пов'язана з рухом поїздів?

4 Що встановлюють Правила технічної експлуатації залізниць України?

5 В якому нормативному документі зазначено порядок дій в аварійних ситуаціях при перевезенні поїздів з небезпечними вантажами?

6 Які засоби застосовуються для надання звукових сигналів?

7 Яким нормативним документом визначається порядок огороження поїзда при вимушеній зупинці на перегоні?

8 Яким нормативним документом визначається порядок дії працівників при проведенні робіт на залізничних коліях та спорудах?

9 В якому нормативному документі зазначено сигнали, що застосовуються для позначення поїздів, локомотивів та інших рухомих одиниць?

10 Як подається сигнал «Повітряна тривога»?

11 В якому нормативному документі зазначено порядок дії при русі відбудовних поїздів, пожежних поїздів та допоміжних локомотивів?

12 Які закони стали основою для створення Інструкції з сигналізації на залізницях України?

13 Нормативна база Інструкції з руху поїздів і маневрової роботи на залізницях України.

14 Як позначається хвіст поїзда під час руху на одноколійних і правильною та неправильною колією на двоколійних ділянках вантажного і вантажно-пасажирського поїзда?

15 Ким і в якому нормативному документі зазначено основні вимоги до технічного стану рухомого складу?

Практичні задачі

Задача 1

У відправленого зі станції Основа вантажного поїзда № 1003 на перегоні відбулось роз'єднання двох останніх вагонів. Складіть алгоритм дій машиніста у цьому випадку. Як позначатиметься хвіст частини роз'єданого поїзда, що буде відправлена на станцію?

Задача 2

На перегоні у пасажирського поїзда 63/64 Київ–Харків роз'єднались вагони. Користуючись Інструкцією з руху поїздів і

маневрової роботи на залізницях України, складіть алгоритм дій машиніста поїзда за таких обставин.

Задача 3

На перегоні відбулось роз'єднання вантажного поїзда № 2007. Помічник машиніста намагався зчепити частину вагонів, що роз'єдналися, але у зв'язку із сильним туманом, йому це не вдалось. Поясніть, чи правомірними є дії помічника машиніста поїзда, користуючись Інструкцією з руху поїздів і маневрової роботи на залізницях України.

Задача 4

На перегоні відбулась непередбачена зупинка поїзда внаслідок сходу другого вагона з рейок. Машиніст поїзда намагався зв'язатися з черговим по станції та поїзним диспетчером за допомогою телефонного та радіозв'язку для вимоги про надання допомоги, але за відсутності зв'язку прийняв рішення доставити письмову вимогу поїзним локомотивом. На підставі Інструкції з руху поїздів і маневрової роботи на залізницях України поясніть, чи правильно вчинив машиніст поїзда.

Задача 5

Які етапи необхідно пройти черговому по станції Зміїв Південної залізниці Тищенку В. І. для отримання посади поїзного диспетчера? Складіть алгоритм. Знання яких нормативних документів при цьому необхідне? Встановить це, керуючись Правилами технічної експлуатації залізниць України.

Задача 6

Машиніст має здійснити маневри на станційних коліях. З якою швидкістю необхідно виконати маневри за умови руху локомотива з вагонами, що причеплені позаду, по вільних коліях, а також за умови руху вагонами вперед по вільних коліях?

Задача 7

При здійсненні маневрів на станційних коліях на маневровому світлофорі загорівся один синій вогонь. Про що свідчить таке показання світлофора і якими мають бути дії машиніста маневрового локомотива у цьому випадку?

Задача 8

Машиніст поїзда, прямуючи по двоколійному перегону, помітив на рейках суміжної колії дерево, що впало, і вимушений

був зупинити поїзд. Який сигнал має подати машиніст поїзда, що йде по суміжній колії? У яких випадках подається даний сигнал та якими засобами він може буде поданий? Складіть алгоритм, керуючись Інструкцією з сигналізації на залізницях України.

Задача 9

Машиніст пасажирського поїзда, прямуючи по двоколіїному перегону, помітив на рейках суміжної колії каміння і зупинив поїзд. Ким буде проводитись огороження місця перешкоди у даному випадку? Якими засоби виконується огороження? Яким нормативним документом необхідно при цьому керуватись?

Задача 10

На перегоні відбулась непередбачена зупинка пасажирського поїзда внаслідок обриву контактної мережі. Хто і яким чином має здійснити огороження поїзда в даному випадку, якщо машиніст здійснив виклик відбудовного поїзда?

Задача 11

Поїзд прямує по ділянці, що обладнана автоблокуванням і автоматичною локомотивною сигналізацією, при цьому локомотивним світлофором подається білий вогонь. Про що свідчить таке показання світлофора і якими мають бути дії машиніста поїзда у цьому випадку?

Задача 12

На перегоні відбулась непередбачена зупинка пасажирського поїзда внаслідок перегріву букс на одному з вагонів. Які дії необхідно здійснити машиністу поїзда для надання йому допомоги? Яким нормативним документом необхідно при цьому керуватись?

Задача 13

На перегоні відбулась непередбачена зупинка пасажирського поїзда внаслідок пожежі на одному з вагонів. Що необхідно зробити машиністу для того, щоб викликати пожежний поїзд? Яким нормативним документом необхідно при цьому керуватись?

Задача 14

Працівниками служби колії проводяться роботи з відбудування колії на перегоні, що вимагають зупинки поїздів. Як у цьому випадку огорожується місце проведення робіт?

Складіть алгоритм. Яким нормативним документом необхідно при цьому керуватись?

Задача 15

У поїзда, що рухається з вибуховим матеріалом, відбулось загоряння вантажу в одному із вагонів. Складіть алгоритм дій у цьому випадку. Яким нормативним документом необхідно при цьому керуватись?

7 ПРАВИЛА ОБСЛУГОВУВАННЯ ЗАЛІЗНИЧНИХ ПІД'ЇЗНИХ КОЛІЙ

На сьогодні нормативно-правова база у сфері взаємовідносин залізниць з підприємствами, на території яких розташовані залізничні під'їзні колії, складається із Закону України «Про залізничний транспорт» [2, ст. 21], Статуту залізниць України [24, ст. 12, 64-78], Правил обслуговування залізничних під'їзних колій [25, розділ 12], Правил користування вагонами (контейнерами) [25, розділ 6], договорів про експлуатацію під'їзних колій, подавання й забирання вагонів та деяких інших.

На підставі правил, наведених у вищеназваних нормативних документах, у цьому розділі контрольної роботи необхідно надати відповіді на контрольні запитання та практичні задачі з питань обслуговування залізничних під'їзних колій.

Контрольні запитання

1 В яких основних нормативних документах визначено правові норми взаємовідносин залізниць і підприємств, що мають на своїй території залізничні під'їзні колії?

2 Дайте розгорнуте визначення таких понять: під'їзна колія, контрагент, договір.

3 Хто дозволяє примикання до загальної мережі залізниць і погоджує будівництво та реконструкцію залізничних під'їзних колій, а також пристроїв, призначених для навантаження, вивантаження і очищення вагонів?

4 Хто забезпечує освітлення території, місць навантаження і вивантаження вантажів та очищення під'їзних колій від сміття і снігу?

5 Якими документами визначаються взаємовідносини залізниці з підприємствами, на території яких розташовані залізничні під'їзні колії? Назвіть види цих документів?

6 Якими нормативними документами визначаються взаємовідносини: між залізницею та промисловим підприємством промислового залізничного транспорту; між основним власником під'їзної колії та його контрагентом; між залізницею та підприємством, яке підпорядковане управлінню залізниці; між залізницею і підприємством, що будується; між залізницею і підприємством Мінтрансу, які не підпорядковані управлінню залізниці?

7 Порядок (етапи) укладання договорів на експлуатацію під'їзних колій і про подавання та збирання вагонів.

8 В якому нормативному документі встановлено плату за користування вагонами (контейнерами)? Від чого вона залежить?

9 Хто несе відповідальність перед залізницею за користування вагонами контрагентом, збереження вантажів та вагонів?

10 Що таке фронт навантаження-розвантаження вагонів? Від чого він залежить?

11 Які норми часу передбачені Статутом та Правилами обслуговування залізничних під'їзних колій на передавальній операції?

12 На який строк укладаються договори між залізницею і підприємствами, на території яких є залізничні під'їзні колії, згідно із Статутом та окремо згідно з Правилами обслуговування залізничних під'їзних колій?

13 У розпорядженні кого є стрілка примикання і частина колії від стрілки примикання до знака «Межа під'їзної колії»?

14 В якому документі засвідчуються дані про передавання вагонів на під'їзні колії та їх повернення залізниці?

15 Експлуатація яких залізничних під'їзних колій має здійснюватися на основі ЄТП роботи під'їзної колії і станції примикання?

Практичні задачі

Задача 1

Які потрібно скласти договори за таких умов:

- 1) до станції Харків-Червонозаводський примикає під'їзна колія асфальто-бетонного заводу, на яку вагони подаються та збираються орендованим локомотивом;
- 2) завод залізобетонних шпал, що примикає до станції Київ-Волинський, обслуговується локомотивом Південно-Західної залізниці.

Задача 2

Яку правову норму порушив метизний завод у такому випадку: проект договору про експлуатацію під'їзної колії, який підготовлено залізницею у двох примірниках, надійшов до Дружківського метизного заводу 17.08.2016 р. Керівництво заводу після отримання договору не підписало його і разом з протоколом розбіжностей 05.09.2016 р. повернуло до управління залізниці.

Задача 3

Які правові норми Правил обслуговування залізничних під'їзних колій було не виконано керівництвом машинобудівного заводу і залізницею за таких обставин: залізниця і машинобудівний завод, що будується, склали між собою тимчасову угоду терміном на два роки і підписали її, коли ще тимчасову Інструкцію про порядок та умови руху локомотивів і вагонів на під'їзній колії заводу не було повністю зроблено.

Задача 4

Обґрунтуйте з посиланням на нормативний документ, яким має бути фронт вивантаження біля критого складу без рампи, з одними дверима та довжиною, що дає змогу одночасно установити три критих вагони.

Задача 5

Завод феросплавів приймає та здає вагони на передавальних коліях станції Нікополь. Визначте час, за який має бути виконано передавальні операції з передачами, в склад яких входить 5 і 33 вагони.

Задача 6

Південна залізниця із заводу «Плитковий завод» стягнула плату за користування вагонами контрагентом-ЗБК-13. «Плитковий завод» у претензійному порядку вимагає від залізниці повернути стягнену плату. Визначте, чи правомірними є дії заводу «Плитковий завод» у цьому випадку.

Задача 7

«Плитковий завод» виконав реконструкцію критих складів за проектом, не погодженим з Укрзалізницею, і наполягає зменшити фронт навантаження на два вагони. Залізниця наполягає, щоб фронт навантаження залишився таким, який був до реконструкції складів. Яке рішення в цьому випадку має бути прийнято?

Задача 8

Керівництво піщаного кар'єру, який примикає до станції Красний Лиман Донецької залізниці, у зв'язку із збільшенням обсягів перевезень, направило до управління Донецької залізниці лист з вимогою за кошти залізниці побудувати додаткові колії на станції Красний Лиман. Чи правомірними є вимоги керівництва піщаного кар'єру?

Задача 9

У зв'язку зі сніговими заметами на вантажно-розвантажувальному фронті під'їзної колії, що належить залізниці, станція відмовилася подавати вагони під навантаження і оформляє плату за користування вагонами, які подавати не можна з вини підприємства. Підприємство відмовляється очищати від снігу під'їзну колію, яка належить залізниці. Визначте, чи правомірними є дії підприємства.

Задача 10

Визначте, чому будуть дорівнювати вантажні фронти для нафтових вантажів у таких випадках:

- 1) наливна естакада має 14 стояків, які розташовані один від одного на відстані довжини однієї чотиривісної цистерни;
- 2) злив нафтовантажів проводиться у міжрейковий простір.

Задача 11

Залізницею спільно з виробничим об'єднанням «Хімпром» проведено обстеження під'їзної колії і її технічного оснащення, і через 15 днів після закінчення обстеження сторони підписали акт

обстеження. Установіть, чи виконали сторони строк підписання акта обстеження?

Задача 12

Маріупольський металургійний завод має свої локомотиви. Чи потрібно заводу скласти ЄТП роботи під'їзної колії і станції примикання, і хто має бути у складі комісії з його розроблення?

Задача 13

Краматорський машинобудівний завод отримав від залізниці проект ЄТП 01.04.2016 р. Маючи зауваження до проекту ЄТП, завод не підписав його і 15.05.2016 р. повернув залізниці разом із протоколом розбіжностей. Які правові норми порушив у цій ситуації завод?

Задача 14

Запорізький автомобільний завод і залізниця на етапі розгляду проекту ЄТП, який надійшов від заводу підписаний з протоколом розбіжностей, не змогли самотійно врегулювати суперечки, що виникли між ними. Хто повинен у цьому випадку розглянути протокол розбіжностей, прийняти рішення і в який термін?

Задача 15

Південною залізницею отримано 15.01.2017 р. від Харківського тракторного заводу підписаний проект ЄТП з протоколом розбіжностей. На 18.03.2017 р. Південна залізниця призначила розгляд розбіжностей, зазначених у протоколі. Яку правову норму порушила в цій ситуації залізниця, і в якій редакції наберуть чинності ЄТП?

8 ПРАВИЛА ПЕРЕВЕЗЕННЯ ПАСАЖИРІВ У ВНУТРІШНЬОДЕРЖАВНОМУ ТА МІЖНАРОДНОМУ СПОЛУЧЕННІ

Перевезення пасажирів посідає значне місце в діяльності транспортних організацій. Для забезпечення зростаючих потреб у пасажирських перевезеннях і підвищення якості їх організації останніми роками значно оновлено і поповнено рухомий склад залізничного, автомобільного, повітряного, водного транспорту, удосконалюються колійні та інші пристрої. На деяких

залізничних і судноплавних лініях, а також на деяких видах транспорту в цілому обсяг пасажирських перевезень більший, ніж вантажних, і це визначає загальний характер експлуатаційної роботи.

Для регулювання взаємовідносин пасажирів і перевізників, визначення прав пасажирів, відповідальності перевізника необхідна відповідна нормативно-правова база. Мало кому відомо, що придбання звичайного квитка для проїзду в поїзді від одного міста до іншого регламентується цілим комплексом правових актів. Фактично, при придбанні квитка, громадянин вступає в правові відносини з транспортною організацією, в яких обидві сторони наділені відповідними правами та обов'язками. На перевезення пасажирів поширюються як загальні вимоги, що висуваються до перевезення, так і спеціальні, які стосуються тільки перевезення пасажирів.

Транспортне законодавство достатньо детально регулює перевезення пасажирів. Але конкретизацію законодавства, що регулює перевезення пасажирів на залізничному транспорті в Україні та у міжнародному сполученні, відображено в Правилах перевезення пасажирів, багажу, вантажобагажу та пошти [26], «Соглашении о международном пассажирском сообщении» [27], де більш детально та чітко регулюються відносини залізниць з пасажирами, а також Постанові Кабінету Міністрів України «Про Порядок обслуговування громадян залізничним транспортом» [28].

Таким чином, на підставі вищенаведених документів у даному розділі контрольної роботи необхідно надати відповіді на контрольні запитання та практичні задачі, пов'язані з перевезенням пасажирів, багажу, вантажобагажу та пошти в межах країни та за її кордонами (у міжнародному сполученні).

Контрольні запитання

1 Дайте розгорнуте визначення таких понять: багажна (вантажобагажна) квитанція, категорія вагона, комісійний збір.

2 В який термін мають вноситись зміни розкладу руху пасажирських поїздів на стенді, які є постійними?

3 Зазначте, з посиланням на документ, яка інформація має передаватись пасажиром після прибуття поїзда та під час їх висадки з вагонів?

4 Де і яким чином видається письмова довідка про запізнення поїзда?

5 Визначте, з посиланням на документ, у якому випадку потрібна і коли не потрібна наявність проїзних документів при перевезенні дитини до 6 років?

6 Які електронні проїзні документи є недійсними для проїзду пасажира?

7 Навести порядок оформлення групових перевезень пасажирів.

8 Яким чином здійснюється поновлення пошкоджених проїзних документів пасажирів, і в яких випадках проїзні документи не поновлюються?

9 Які заходи можна вжити пасажиру, якщо він загубив або було викрадено проїзні документи?

10 Визначте, з посиланням на документ, які пасажирів вважаються застрахованими без сплати страхового збору (страхового платежу) при оформленні проїзду?

11 Наведіть відповідно до міжнародних вимог щодо пасажирського сполучення норми загальної маси багажу.

12 В яких випадках застосовується «Соглашение о международном пассажирском сообщении» до перевезення пасажирів, багажу та товаробагажу?

13 В яких випадках пасажир може перейти на місце або в вагон вищого класу або вищої категорії, в порівнянні з вказаними в його проїзних документах, згідно із «Соглашением о международном пассажирском сообщении» (СМПС)?

14 Якими є умови проїзду дітей у вагоні з місцями для сидіння в супроводі пасажира відповідно до вимог, наведених в «Соглашении о международном пассажирском сообщении» (СМПС)?

15 Згідно із «Соглашением о международном пассажирском сообщении» (СМПС) дайте розгорнуте визначення таких понять: ручна поклажа, товаробагаж, перевізник.

Практичні задачі

Задача 1

Пасажира запізнився на поїзд і вимагає продовжити дійсність проїзного документа. Про запізнення він повідомив протягом найближчої години. Чи продовжать пасажиrowі дійсність квитка?

Задача 2

Багаж пасажира Іванова В. С. не був виданий на станції призначення. Найближчі 10 діб після закінчення терміну доставки він так і не надійшов на станцію і тепер вважається втраченим. Чи має повернути залізниця гроші пасажиrowі за втрату багажу?

Задача 3

Пасажира Тимченко Іван Миколайович здійснив поїздку з Харкова до Москви 20.07.2016 р. В Харкові Іван Миколайович оформив перевезення товаробагажу: подав письмову заяву начальнику станції, який встановив можливість перевезення і вказав час приймання товаробагажу, здав товаробагаж і отримав товаробагажну квитанцію. Повідомлення про прибуття товаробагажу надійшло 22.07.2016 р., але за особистими обставинами пасажира прийшов отримати його 28.07.2016 р. При отриманні товаробагажної квитанції в Москві, працівники станції повідомили пасажира Тимченка, що його товаробагаж був реалізований. Поясніть, чому так сталося?

Задача 4

Пасажира Петров Д. М. прямував за маршрутом Харків–Москва. З особистих термінових обставин пасажира на шляху прямування був змушений зійти на станції Тула. Чи мав він на це право, і які мають бути його дії в подальшому стосовно проїзду, якщо необхідно їхати до Москви?

Задача 5

Пасажира поїзда № 20 «Харків–Москва» придбав квиток у плацкартний вагон за 1400 грн та прямував на своєму місці до станції Белгород, а потім виявив бажання перейти до купейного вагона і прямувати до кінцевого пункту. Чи можливо це, і якими мають бути дії в даному випадку?

Задача 6

При посадці на приміський поїзд № 6559 «Куп'янськ–Харків» виникла суперечка між провідником та жінкою з двома дітьми, віком 5 та 3 роки. Жінка не мала жодних провізних документів на дітей і відмовлялась їх придбати, мотивуючи це тим, що дітям не виповнилось 6 років. Натомість провідник не допускав їх до посадки. Обґрунтуйте дану ситуацію з посиланням на документ.

Задача 7

Пасажи́р Тарасов К. М. прямував поїздом № 112 зі Львова до Харкова на важливу ділову зустріч, яка мала розпочатися за 2 години після прибуття поїзда за розкладом, але на шляху прямування по станції Овруч поїзд було затримано на 3,5 години з технічних причин. Відповідно, до кінцевого пункту він також прийшов із затримкою. Пасажиріві необхідно було пояснити обставини запізнення керівництву та надати відповідний документ, що підтверджує дану ситуацію. Що в даному випадку має зробити пасажир?

Задача 8

Громадянка Малишкіна О. І. 25.09.2016 р., перебуваючи на станції Київ–Пасажи́рський придбала квиток на поїзд № 246 до станції Миргород. Не стежачи за оголошеннями і вказівками на табло, жінка сіла не в поїзд № 246, а в поїзд № 264. Провідник при посадці не помітив відмінностей. Під'їхавши до станції Житомир жінка усвідомила, що їде не в тому напрямку і звернулась до начальника поїзда з проханням компенсувати проїзд за повернення на станцію Київ–Пасажи́рський. Яких заходів має вжити лінійний начальник поїзда?

Задача 9

Громадянин Левченко Б. Ю. прямував на поїзді № 59 зі станції Харків–Пасажи́рський до станції Вознесенськ, прибуття до якої за розкладом було о 4-й годині ранку. При наближенні поїзда до станції призначення провідник вагона не попередив пасажирів про прибуття і, як наслідок громадянин Левченко Б. Ю. проспав станцію, на якій мав зійти. Прибувши на кінцеву станцію Одеса–Головна, пасажир звернувся до начальника поїзда з проханням доставити його на станцію Вознесенськ. Обґрунтуйте,

з посиланням на документ, чи має право пасажир на безкоштовне повернення на станцію призначення?

Задача 10

Школою № 125 організовано для дітей поїздку в літній табір «Перлина» в період з 10.08.2016 р. по 25.08.2016 р. Директор школи подав заявку на резервування місць у поїзді «Харків–Одеса» 06.06.2016 р. У резервуванні було відмовлено. Чому і на підставі яких документів була відмова?

Задача 11

Пасажир Гончаров В. П. придбав плацкартний квиток на поїзд «Миколаїв–Київ» і сів у поїзд на станції Херсон, але його місце вже було зайнять іншим пасажиром. Начальник поїзда запропонував пасажирову Гончарову В.П. зайняти місце в купейному вагоні за додаткову плату. Чи повинен доплачувати пасажир різницю у вартості за відповідне місце?

Задача 12

Пасажир поїзда Київ – Мінськ з обмеженими фізичними можливостями, перевозив із собою у вагоні обладнання для свого переміщення вагою понад встановлену норму, а також не маючи додаткового документа на перевезення. Чи мав він на це право? Доведіть, посилаючись на документ.

Задача 13

Пасажирка Музикіна В. П. запланувала поїздку для себе і своєї 12-річної дитини з Києва до Тбілісі на 20.06.2016 р. Квитки придбала заздалегідь 28.05.2016 р. 18.06.2016 р. дитині виповнилось 13 років, але на момент придбання квитка, їй було 12 років. Квитковий касир продала білет повний та дитячий. Чи має право дитина здійснювати проїзд за дитячим квитком?

Задача 14

Громадянин Петров В. С. з обмеженими фізичними можливостями придбав квиток на поїзд № 63 до станції Миргород. За 48 годин до початку поїздки Петров В. С. проінформував перевізника про свій намір здійснити поїздку і надання допомоги щодо доступу до залізничної платформи та рухомого складу. Чи повинен перевізник надати допомогу пасажирову Петрову В. С.?

Задача 15

Пасажири з двома дітьми віком трьох та дев'яти років бажають здійснити поїздку у спальному вагоні за маршрутом Харків–Баку з наданням окремих місць дітям. Як пасажири мають придбати квитки для дітей, щоб поїздка була правомірною?

9 АКТИ. ПРАВИЛА ЇХ СКЛАДАННЯ

Для установлення матеріальної відповідальності як залізниць, так і вантажовласників, що користуються послугами залізничного транспорту, залізничними станціями складаються комерційні акти і акти загальної форми. Крім цих двох основних актів, на станціях складаються також акти експертизи: про технічний стан вагона (контейнера); про пошкодження вагона (контейнера); про недолив цистерн (бункерних на піввагонів); виявлених у пунктах наливу; про розкриття вагона (контейнера) для здійснення прикордонного митного контролю і деякі інші. Правила складання цих актів, а також інша робота, що виконується з названими актами, містяться в Законі України «Про залізничний транспорт» [2, ст. 26], Статуті залізниць України [24, ст. 129], Інструкції з ведення станційної комерційної звітності [29, розділи 60, 61, 65] та Правилах складання актів [25, розділ 28].

Керуючись цими нормативними документами, в цьому розділі контрольної роботи необхідно надати відповіді на контрольні запитання та практичні завдання з питань правил складання актів.

Контрольні запитання

1 В яких нормативних документах містяться правові норми, що визначають правила складання актів при залізничних перевезеннях?

2 Які і ким складаються акти, що можуть бути підставою для матеріальної відповідальності сторін договору на перевезення?

3 Для засвідчення яких обставин складаються комерційні акти?

4 На підставі якого документа складається комерційний акт, і хто остаточно вирішує питання про необхідність його складання?

5 В які терміни складаються комерційні акти?

6 Якими є основні правила складення, реєстрації та пересилання комерційних актів?

7 Якими є основні правила опису результатів перевірки вантажу в комерційному акті?

8 У скількох примірниках складається комерційний акт, і куди направляється кожен з них залежно від того, на якій станції складений (попутній чи призначення)?

9 Для засвідчення яких обставин складається акт загальної форми?

10 Яким вимогам має відповідати складений акт загальної форми, і який має бути його зміст при відмові вантажовідправника підписати облікову картку виконання плану перевезень?

11 Акт експертизи і правила його складання.

12 Чи дозволяється для проведення експертизи запрошувати експертів від організацій, що не належать до системи Міністерства інфраструктури?

13 Протягом скількох днів станція має видати одержувачу складений комерційний акт?

14 У скількох примірниках складається акт розкриття вагона (контейнера), куди ці примірники розподіляються і ким вони підписуються?

15 У разі виявлення ознак розкрадання вантажу, у який термін після закінчення розслідування начальник станції зобов'язаний направити органу внутрішніх справ на транспорті за місцем складання комерційного акта завірену копію накладної, вагонного листа, комерційного акта?

Практичні задачі

Задача 1

Після закінчення вивантаження за участю представника залізниці на місцях незагального користування цукру в мішках з критого вагона, який прибув з непошкодженими запірно-

пломбувальними пристроями і технічно справним, виявлено 1278 мішків проти 1280, що значились у накладній. Пошкоджених мішків не було. Одержувач висунув вимогу до станції скласти комерційний акт. Керуючись статтею 129 Статуту і Правилами складання актів, опишіть дії одержувача та станції і терміни їх виконання.

Задача 2

Установіть, керуючись Правилами складання актів, чи допустили працівники станції порушення терміну складання комерційного акта, якщо вантаж на місцях загального користування був вивантажений із вагона у склад 10.04.2016 р., нестачу вантажу було виявлено під час видачі вантажу 12.04.2016 р., а комерційний акт у зв'язку з неможливістю його скласти в цей день був складений 13.04.2016 р.

Задача 3

Установіть на основі Правил складання актів, чи порушили працівники станції Апостолово і вантажоодержувач правила оформлення комерційного акта, який було підписано заступником начальника станції, старшим прийомоздавальником і прийомоздавальником. Вантажоодержувач, який брав участь у перевірці вантажу, підписувати акт відмовився.

Задача 4

При вивантаженні борошна в мішках з критого вагона, який прибув зі справними запірно-пломбувальними пристроями відправника, було виявлено вісім підмочених мішків біля бокового люка. Обґрунтуйте, керуючись Правилами складання актів, коли складаються комерційні акти, якщо вивантаження борошна буде проводитися на місцях загального і незагального користування.

Задача 5

На нестачу вантажу комерційний акт складено 18.03.2016 р., а в накладній на відтиску календарного штампеля «Вивантаження вантажу залізницею» зазначено 16.03.2016 р. День 17.03.2016 р. був вихідним. Обґрунтуйте, керуючись [4], чи має доказову силу такий комерційний акт.

Задача 6

Начальник Харківської дирекції залізничних перевезень отримав від вантажоодержувача, який розвантажував вагон на

своїй під'їзній колії за участю представника залізниці, заяву про відмову начальника станції Харків–Сортувальний скласти комерційний акт про нестачу вугілля у вагоні. З'ясуйте, які дії і в який термін має виконати начальник дирекції перевезень у цьому випадку.

Задача 7

На під'їзну колію підприємства станція подала чотири вагони, неочищених після вивантаження щебеню. Власник під'їзної колії погодився прийняти тільки два піввагони з найменшими залишками щебеню і вимагав від станції збільшити норми часу на навантаження цих вагонів та сплатити штраф на його користь. Обґрунтуйте, чи правомірними є дії власника під'їзної колії і який акт необхідно скласти станції в цьому випадку.

Задача 8

При забиранні вагонів з під'їзної колії машинобудівного заводу станції Дружківка було виявлено, що критий вагон № 20631792, завантажений метизами, має на запірнопломбувальних пристроях нечіткі відбитки. Який документ необхідно оформити в цьому випадку?

Задача 9

Два критих вагони (№№ 22118569, 25431992), які прибули на адресу заводу шампанських вин, простояли на станції Харків–Сортувальний в очікуванні звільнення фронту вивантаження три години. Який документ необхідно скласти в цьому випадку?

Задача 10

Власник під'їзної колії при підписанні облікової картки форми ГУ-1 виявив, що в ній зареєстровано подачу п'яти порожніх вагонів під навантаження, які фактично не подавалися. Він відмовився від підпису облікової картки і проставив вимогу скласти акт загальної форми. Обґрунтуйте, чи правомірними є дії власника під'їзної колії і якщо так, то які документи потрібно скласти?

Задача 11

На станції Люботин 10.06.2016 р. у критому вагоні внаслідок технічної несправності було виявлено підмочування борошна. Які в цьому випадку треба скласти акти і в який термін?

Задача 12

До станції Миргород Південної залізниці 15.08.2016 р. звернувся завод, який виробляє мінеральну воду, з вимогою видати йому комерційний акт про нестачу кришок для поліетиленових пляшок, які йому було видано 10.01.2016 р. Установіть, чи правомірними є дії заводу в цьому випадку?

Задача 13

На станції Харків-Сортувальний завод шампанських вин відмовився підписати відомість плати за користування вагонами, яка, на погляд заводу, була визначена неправильно. Який акт має скласти станція в такій ситуації?

Задача 14

При перевірці акта розкриття, складеного на станції Чоп, було встановлено, що :

- підписали його старший прийомоздавальник і інспектор митниці;
- його не засвідчено календарним штемпелем;
- складений він у двох примірниках, перший з яких залишився на станції, а другий було додано до накладної. Які вимоги до складання цього акта було не виконано на станції Чоп?

Задача 15

На станції Основа зійшов із колії вагон з легковими автомобілями. Кожний із 10 автомобілів був частково пошкоджений. Начальник станції для установлення суми, на яку знизилась вартість автомобілів, запросив експерта із майстерні з ремонту автомобілів, що підпорядкована Південній залізниці. Одержувача автомобілів станція про проведення експертизи не повідомляла. Які вимоги Інструкції з актово-претензійної роботи на станції Основа було не виконано?

10 ПРАВИЛА ЗАЯВЛЕННЯ ТА РОЗГЛЯДУ ПРЕТЕНЗІЙ

При повному або частковому невиконанні сторонами своїх обов'язків, що впливають з договорів на перевезення вантажів, кожна сторона має самотійно, без нагадування іншої сторони, проводити аналіз збитків, які виникли в даній ситуації, та відшкодовувати їх. На практиці не завжди так буває, тому сторона, яка зазнала збитків, вимушена звертатися до іншої сторони з письмовою або усною вимогою-претензією.

Правила заявлення та розгляду письмових претензій між залізницями і користувачами послуг залізничного транспорту містяться в Законі України «Про залізничний транспорт» [2, ст. 26], Статуті залізниць України [24, ст. 130-135], Правилах перевезення вантажів залізничним транспортом України [25, розділ 29], Господарському процесуальному кодексі України [30, ст. 6-9].

Керуючись цими нормативними документами, в цьому розділі контрольної роботи необхідно надати відповіді на контрольні запитання та практичні задачі з питань правил заявлення та розгляду претензій.

Контрольні запитання

- 1 Що таке претензія?
- 2 В яких нормативних документах опубліковано правила оформлення, подання та вирішення претензій, які адресуються залізницям?
- 3 З якого приводу можна подавати претензії до залізниці?
- 4 Які дані зазначаються у претензії?
- 5 Які документи потрібно додавати до претензійних заяв?
- 6 Хто має право подавати претензії до залізниць?
- 7 Яким залізницям і з яких питань адресуються претензії?
- 8 В який строк можуть бути подані претензії до залізниць?
- 9 В який строк залізниця зобов'язана розглянути і дати відповідь на неправильно оформлену претензію?
- 10 В який строк залізниця зобов'язана розглянути надіслану і правильно оформлену претензію?

11 Ким підписуються претензії і відповіді на них?

12 Що зазначається у відповіді на претензію?

13 В якому випадку заявникові повертається сама претензія і оригінали документів, одержаних з нею?

14 Після закінчення скількох днів після отримання відповіді про визначення претензії, в якій не повідомляється про перерахування визнаної суми, заявник має право пред'явити до банку розпорядження про опис у безперечному порядку визнаної боржником суми ?

15 Яке має право господарський суд щодо залізниці в разі порушення нею строків розгляду претензії чи залишення її без відповіді ?

Практичні задачі

Задача 1

Яку вимогу ст. 130 Статуту не виконав заявник претензії, якщо до претензійної заяви щодо втрати вантажу вантажоодержувач у зв'язку з неможливістю пред'явити вантажну квитанцію додав довідку станції відправлення про прийняття вантажу до перевезення без відмітки станції призначення про неприбуття вантажу?

Задача 2

Керуючись [2, 4], обґрунтуйте, яке рішення і в який термін має прийняти залізниця, якщо претензія з приводу нестачі вантажу надійшла в управління залізниці відправлення.

Задача 3

В управління залізниці призначення 19.09.2016 р. надійшла від відправника вантажу претензія, яку він відправив поштою 16.09.2016 р. про нестачу крупи у критому вагоні, що був розвантажений у склад станції 15.09.2016 р., день 15.09.2016 р. був вихідним. Установіть, керуючись [4], чи порушено в цьому випадку термін подання претензії?

Задача 4

До претензійної заяви з приводу пошкодження вантажу одержувач додав оригінал накладної і комерційний акт. Яку вимогу ст. 130 Статуту не виконав одержувач у цьому випадку?

Задача 5

Московський райвійськкомат міста Харкова 15.08.2016 р. відправив управлінню Південної залізниці претензію з приводу псування 190 кг печива, яке було йому видано на станції Харків-Балашівський 09.02.2016 р. Райвійськкомат до заяви додав оригінал накладної, комерційного акта і довідку про кількість і вартість відправленого вантажу. Обґрунтуйте, як управління залізниці має вирішити цю претензію.

Задача 6

Багаж на станцію Харків–Пасажи́рський прибув з нестачею. Одержувач багажу, установивши це, направив до пасажирської служби претензійну заяву, не приклавши до неї жодних документів. Які вимоги Статуту не виконав одержувач багажу?

Задача 7

Одержувач вантажу 02.06.2016 р. направив управлінню Придніпровської залізниці претензію про пошкодження вантажного автомобіля на суму 5133 грн. Вантажний автомобіль було видано одержувачу на станції Ульянівка Придніпровської залізниці. До претензійної заяви одержувач додав завірені копії накладної і комерційного акта та довідку про вартість автомобіля. Які вимоги Статуту не виконав одержувач вантажу, і які дії має вчинити залізниця призначення в цьому випадку?

Задача 8

Харківський плитковий завод направив 10.02.2016 р. управлінню Південної залізниці претензію про повернення штрафу, стягнутого з заводу за невиконання плану перевезень в листопаді 2016 р. До претензійної заяви прикладено облікову картку форми ГУ-1, в якій внесено зміни, не завірені станцією. Яку правову норму і з якого нормативного документа не виконав завод у цій претензії?

Задача 9

Одержувач щодо вантажу, який прямував у змішаному сполученні і був втрачений, звернувся з претензією до кінцевого пункту перевезення, яким був річковий порт. У претензії зазначено, що вантаж був прийнятий до перевезення на станції відправлення 10.05.2016 р., претензійна заява датована 28.06.2016 р. Установіть, які правові норми Статуту порушив одержувач вантажу при пред'явленні претензії?

Задача 10

Завод тракторних шасі відправив поштою управлінню залізниці призначення 13.03.2016 р. претензію, яку управління отримало 16.03.2016 р. Претензія виникла внаслідок перевезень у залізничному сполученні. Залізницею розглянуто претензію і 17.06.2016 р. направлено рішення заводу. День 16.06.2016 р. – неділя. Обґрунтуйте, чи виконано термін розгляду цієї претензії залізницею?

Задача 11

В актово-претензійний відділ комерційної служби Південно-Західної залізниці надійшла претензія щодо відшкодування збитків за самовільне використання залізницею двох піввагонів, які належали заводу залізобетонних виробів. До претензійної заяви завод додав оригінал накладної про приймання цих вагонів до перевезень. Як залізниця має вчинити з такою претензією: прийняти претензію до розгляду, запросити додаткові документи чи повернути її заявнику?

Задача 12

Південна залізниця отримала претензію щодо відшкодування збитків за пошкодження залізницею власного вагона від Харківського турбінного заводу. До правильно оформленої позовної заяви завод жодних документів не додав. Як залізниця має розглянути таку претензію?

Задача 13

Під час перевезення вантажу на станції Чоп митними органами було вилучено із контейнера два комп'ютери. Після прибуття вантажу на станцію призначення одержувач направив претензію до залізниці призначення. Чи правомірними є дії одержувача в цій ситуації?

Задача 14

Вантаж, що було прийнято 15.03.2016 р. до перевезення у прямому змішаному сполученні, було втрачено. Одержувач вантажу звернувся з претензією про відшкодування за втрату вантажу до кінцевого пункту призначення залізниці 10.11.2016 р. Чи дотримався одержувач вантажу встановленого терміну заявлення претензії?

Задача 15

До залізниці призначення Харківська фабрика кондитерських виробів звернулася з однією претензією про псування печива, яке перевозилось двома контейнерними відправками на різні станції призначення. Які вимоги Правил заявлення і розгляду претензії в даній ситуації не виконано фабрикою?

11 ПРАВИЛА ПОДАННЯ І ВИРІШЕННЯ ПОЗОВІВ ГОСПОДАРСЬКИМИ СУДАМИ

При повному або частковому незадоволенні претензії залізницею, а також при неотриманні відповіді на претензію в установлений термін заявник претензії має право з позовною заявою звернутися до місцевого господарського суду.

Правила подання і вирішення позовів місцевими, апеляційними і Вищим господарськими судами України наведені в законах України «Про судоустрій і статус суддів» [31], «Про залізничний транспорт» [2, ст. 26], Господарському процесуальному кодексі України [30], Статуті залізниць України [24, ст. 136, 137].

З посиланням на правові норми названих нормативно-правових актів у даному розділі необхідно надати відповіді на контрольні запитання та практичні задачі з питань правил подання і вирішення позовів господарськими судами.

Контрольні запитання

1 Що таке позов? Хто має право підписувати позовну заяву? Чим позов відрізняється від претензії?

2 В яких нормативних документах є норми, які вказують вимоги щодо оформлення, подання і вирішування позовів, що подаються до залізниць?

3 Які відомості має містити правильно оформлена позовна заява?

4 Які документи додаються до позовної заяви?

5 Які заходи досудового урегулювання господарського спору необхідно виконати до подання позову, в якому відповідачем є залізниця?

6 Хто в господарському суді вирішує питання про прийняття або відмову в прийнятті позовної заяви?

7 В яких випадках суддя має право повертати позовну заяву?

8 Який документ надсилає суддя сторонам при прийнятті позовної заяви для вирішення в суді? Вимоги до змісту цього документа.

9 В який термін відповідач повинен дати відзив на ухвалу про порушення справи в господарському суді і що має містити цей відзив?

10 Строки вирішення спорів господарськими судами.

11 Які суди становлять єдину систему господарських судів, чинних на території України, яка їх кількість?

12 Які повноваження мають місцеві та апеляційні господарські суди?

13 Хто має право звертатися до господарського суду?

14 На підставі яких нормативно-правових актів вирішує господарські спори господарський суд?

15 Хто розглядає справи у місцевих і апеляційних судах?

Практичні задачі

Задача 1

З'ясуйте, чи додержано термін подачі позову турбінним заводом до Харківського обласного господарського суду про відшкодування збитків, пов'язаних з нестачею вантажу, якщо відмовлена Південною залізницею претензія була одержана заводом 04.08.2016 р. Завод надіслав позов до господарського суду 06.10.2016 р.

Задача 2

На правильно оформлену претензію, яка надійшла до управління залізниці з приводу перевезень у прямому змішаному сполученні домобудівному комбінату не було надано відповіді. Управління залізниці отримало претензію 01.03.2016 р. Домобудівний комбінат направив позов до господарського

обласного суду 25.10.2016 р. Установіть, чи додержався комбінат установленого Статутом терміну подання позову.

Задача 3

Харківський електромеханічний завод одержав відповідь від Південної залізниці на претензію з приводу штрафу за невиконання плану перевезень 14.04.2016 р., а позов до господарського суду за місцем розташування залізниці відправив 12.06.2016 р. Керуючись правовими нормами Статуту, доведіть правомірність дій заводу.

Задача 4

Управління Південної залізниці направило 14.08.2016 р. позов до Харківського господарського суду з приводу того, що Харківський коксовий завод не сплачує штраф за невиконання плану перевезень у січні 2016 р., термін сплати якого закінчився 10.02.2016 р. Установіть, чи дотрималось управління залізниці терміну подачі позову, передбаченого Статутом.

Задача 5

До Вінницького господарського суду від механічної дорожньої майстерні Південно-Західної залізниці 10.12.2016 р. надійшов позов з приводу пошкодження доставленого обладнання. До позовної заяви було додано всі необхідні документи, крім копії претензії, яку майстерня направляла до залізниці. Обґрунтуйте, що у цьому випадку має вчинити суддя господарського суду.

Задача 6

Виробниче об'єднання «Хімпром», яке розташоване в місті Суми, 14.02.2016 р. направило управлінню Львівської залізниці претензію про сплату вартості втрачених орендованих вагонів. Залізниця повернула претензію об'єднанню 12.12.2016 р. з приводу відсутності необхідних документів. Об'єднання направило позов 15.12.2016 р. до Львівського суду з усіма необхідними документами. Установіть, чи правомірними є дії об'єднання в цій ситуації.

Задача 7

База розподілу сортового металу – одержувач вантажу – звернулася з претензією до управління Одеської залізниці, яка її частково задовольнила. Через місяць базу було переміщено в місто Сімферополь. У межах установленого терміну база

направила позов з приводу неповного задоволення претензії до господарського суду Автономної Республіки Крим. Чи правомірними є дії бази за наявності таких обставин?

Задача 8

У Київський обласний господарський суд завод з виробництва мотоциклів направив позов про неповернення вартості пошкоджених мотоциклів управлінням Південно-Західної залізниці, яке розташоване в межах міста Києва. Залізницею було відмовлено задовольнити претензію заводу. Установіть, яку і ким невиконано правову норму за цих обставин.

Задача 9

У Харківський апеляційний господарський суд надійшла від позивача справа, яку було розглянуто Кіровоградським обласним господарським судом. Установіть, посилаючись на нормативні документи, чи правильно заадресовано у цьому випадку апеляційну справу і як має її вирішити Харківський апеляційний господарський суд.

Задача 10

До Полтавського обласного господарського суду надійшла позовна заява від підприємця Проценка І. М. з приводу пошкодження його навантажувача на Південній залізниці, претензійну заяву якою було відхилено. Всі документи, направлені в суд громадянином Проценком відповідають вимогам, які до них ставляться. Чи має право на звернення до суду громадянин Проценко?

Задача 11

Під час голосування на засіданні Харківського апеляційного суду суддя Кравченко І. М. утримався від голосування. Чи правомірними є дії судді Кравченка І. М. і яким по порядку має голосувати на засіданні головуєчий суддя?

Задача 12

До Львівського місцевого господарського суду надійшла позовна заява від Львівського автобусного заводу. Позовну заяву було підписано особою, посадове становище якої не вказано. Що в такому випадку має вчинити суддя, який буде розглядати цей позов?

Задача 13

Сумський місцевий господарський суд 20.03.2016 р. прийняв рішення щодо позову, який направив до суду Сумський машинобудівний завод. Завод не погодився з прийнятим рішенням і 27.03.2016 р. направив апеляційну скаргу на адресу Харківського апеляційного господарського суду. Які вимоги Господарського процесуального кодексу України порушив завод?

Задача 14

Крюківський вагоноремонтний завод після прийняття рішення Кременчуцьким місцевим господарським судом 04.06.2016 р. подав 16.06.2016 р. апеляційну скаргу. Чи дотримався завод установленого терміну подачі апеляційної скарги?

Задача 15

У Полтавський місцевий господарський суд надійшла апеляційна скарга 04.08.2016 р. Отриману апеляційну скаргу разом зі справою Полтавський місцевий господарський суд 09.08.2016 р. надіслав до Харківського апеляційного суду, яка надійшла до нього 11.08.2016 р. У який термін апеляційну скаргу має бути розглянуто в апеляційному суді?

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1 Про транспорт [Електронний ресурс] : закон України від 10.11.1994 р. № 232/94-ВР. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/232/94-%D0%B2%D1%80>. – Загол. з екрана.

2 Про залізничний транспорт [Електронний ресурс] : закон України від 04.07.1996 р. № 273/96-ВР. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/273/96-%D0%B2%D1%80>. – Загол. з екрана.

3 Про автомобільний транспорт [Електронний ресурс] : закон України від 05.04.2001 р. № 2344-ІІІ. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T012344.html. – Загол. з екрана.

4 Порядок здійснення державного контролю на автомобільному транспорті [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України № 1567 від 08. 11. 2006. – Режим доступу <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1567-2006-%D0%BF>. – Загол. з екрану.

5 Порядок проведення конкурсу з перевезення пасажирів на автобусному маршруті загального користування [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України від 03.12.2008 р. № 1081. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1081-2008-%D0%BF>. – Загол. з екрана.

6 Правила надання послуг пасажирського автомобільного транспорту [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України від 18.02.1997 р. № 176 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 26.09.2007 р. № 1184). – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/176-97-%D0%BF>. – Загол. з екрана.

7 Порядок організації перевезень пасажирів та багажу автомобільним транспортом [Електронний ресурс] : наказ Міністерства інфраструктури України від 15.07.2013 р. № 480. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1282-13>. – Загол. з екрана.

8 Про затвердження ліцензійних умов провадження господарської діяльності з надання послуг з перевезення пасажирів і вантажів автомобільним транспортом

[Електронний ресурс] : наказ Міністерства транспорту та зв'язку України від 02.07.2010 р. № 427. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0562-10>. – Загол. з екрана.

9 Повітряний кодекс України [Електронний ресурс] : кодекс України від 19.05.2011 р. № 3393-VI. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3393-17>. – Загол. з екрана.

10 Про Державну програму авіаційної безпеки цивільної авіації [Електронний ресурс] : закон України від 20.02.2003 р. № 545-IV. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/545-15>. – Загол. з екрана.

11 Положення про використання повітряного простору України [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України від 29.03.2002 р. № 401. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/401-2002-%D0%BF>. – Загол. з екрана.

12 Цивільний кодекс України [Електронний ресурс] : кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/435-15>. – Загол. з екрана.

13 Господарський кодекс України [Електронний ресурс] : кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/436-15>. – Загол. з екрана.

14 Кодекс торговельного мореплавства України [Електронний ресурс] : кодекс України від 23.05.1995 р. № 176/95-ВР. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/176/95-%D0%B2%D1%80> – Загол. з екрана.

15 Конвенція Організації Об'єднаних Націй о морської перевозке грузов 1978 года (Гамбургские правила) [Электронный ресурс] : конвенція от 31.03.1978 г. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_391. – Загл. с екрана.

16 Афінівська конвенція про перевезення морем пасажирів і їхнього багажу [Електронний ресурс] : конвенція від 15.07.1994 р., підстава 115/94-вр. – Режим доступу : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_094. – Загол. з екрана.

17 Водний кодекс України [Електронний ресурс] : кодекс України від 06.06.1995 р. № 213/95-ВР. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80>. – Загол. з екрана.

18 Соглашение о международном железнодорожном грузовом сообщении (СМГС) [Электронный ресурс] : соглашение от 16.10.2015 г., основание 998_802. – Режим доступа : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/998_011. – Загл. с экрана.

19 Конвенція про міжнародні залізничні перевезення (КОТІФ) [Електронний ресурс] : конвенція від 09.05.1980 р. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_291. – Загол. з екрану.

20 Правила пользования грузовыми вагонами в международном сообщении (ПГВ) [Электронный ресурс] : правила от 01.05.2008 г. – Режим доступа : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/998_011. – Загл. с экрана.

21 Правила технічної експлуатації залізниць України [Електронний ресурс] : затв. наказом Міністерства транспорту України від 20.12.1996 р. № 411 та зареєстр. в Міністерстві юстиції України 25.02.1997 р. за № 50/1854 (із змінами). – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/REG1854.html. – Загол. з екрана.

22 Інструкція з руху поїздів і маневрової роботи на залізницях України [Електронний ресурс]: затв. наказом Міністерства транспорту та зв'язку України від 31.08.2005 р. № 507. – Режим доступу : http://search.ligazakon.net/l_doc2.nsf/link1/FIN15936.html. – Загол. з екрана.

23 Інструкція з сигналізації на залізницях України [Електронний ресурс]: затв. наказом Міністерства транспорту та зв'язку України від 23.06.2008 р. № 747. – Режим доступу : http://debetkredit.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN40297.html. – Загол. з екрана.

24 Статут залізниць України [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України від 06.04.1998 р. № 457. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/457-98-%D0%BF> – Загол. з екрана.

25 Правила перевезень вантажів залізничним транспортом України [Текст] : офіц. видання : затв. наказом Мінтрансу України від 09.12.2002 р. – К. : ТОВ “Видавничий дім «САМ», 2004. – Ч. 1. – 432 с.

26 Правила перевезень пасажирів, багажу, вантажобагажу та пошти залізничним транспортом України [Електронний ресурс] : наказ Мінтрансзв'язку України від 27.12.2006 р. № 1196. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0310-07> – Загол. з екрана.

27 Соглашение о международном пассажирском сообщении с учетом особенностей применения его отдельных норм в сообщении по железным дорогам государств-участников СНГ, Латвийской Республики, Литовской Республики, Эстонской Республики [Электронный ресурс] : редакция от 16.06.2005 г., основание 998_251. – Режим доступа : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/998_017. – Загл. с экрана.

28 Про Порядок обслуговування громадян залізничним транспортом [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України від 19.03.1997 р. № 252. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/252-97-%D0%BF>. – Загол. з екрана.

29 Інструкція з ведення станційної комерційної звітності [Електронний ресурс] : затв. наказом Укрзалізниці 14.06.2003 р. № 147-Ц зі змін. та допов., внесеними наказом Укрзалізниці 15.02.2006 р. № 056-Ц. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE12761.html. – Загол. з екрана.

30 Господарський процесуальний кодекс України [Електронний ресурс] : закон України від 06.11.1991 р. № 1798-ХІІ. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>. – Загол. з екрана.

31 Про судоустрій і статус суддів [Електронний ресурс] : закон України від 07.07.2010 р. № 2453-VI. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2453-17>. – Загол. з екрана.

32 Транспортне право [Текст] : навч. посібник / О. В. Лаврухін та ін. – Харків: УкрДУЗТ, 2015. – 190 с.

Додаток А

ЗРАЗКИ ВІДПОВІДЕЙ НА КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАДАЧІ

Контрольне запитання 1. Що таке контрагент?

Відповідь. Згідно зі статтею 73 Статуту залізниць України контрагент – це підприємство, що має у межах залізничної під'їзної колії іншого підприємства свої склади або залізничні колії, які до неї примикають.

Задача 1. Станцією Полтава-Київська 19.03.2001 р. при видачі вантажу на місцях загального користування складено комерційний акт про нестачу двох ящиків цукерок. У накладній у графі «Вивантаження вантажу залізницею» на відтиску календарного штемпеля указано 17.03.2001 р. День 18.03.2001 р. був вихідним. Установіть, станцією Полтава-Київська дотримано терміну складання комерційного акту чи ні.

Відповідь. Згідно з Правилами складання актів (п. 4) комерційні акти складаються на місцях загального користування у день вивантаження або в день видачі вантажу одержувачу. Ця правова норма свідчить про те, що станція Полтава-Київська дотрималась терміну складання комерційного акта.

